

Uzapo putar win tete'u nehe. Uwyryk putar yrykawhu ài nehe. **14** Arur wi putar heremaihu wapyhyk awer wi wamunehew awer wi ihe wà nehe, waiwy kwehe arer pe ihe wà nehe. Uzapo wi putar tawhu heityk pyrer wà nehe. Wiko putar a'e tawhu pupe wà nehe. Uzapo putar uwà tyw wà nehe. U'u

putar tykwer wà nehe. Uzapo putar amo ma'e'yw tyw wà nehe no. U'u putar i'a kwer wà nehe no. **15** Amuigo kar putar heremaihu ywy heremimono kwer rehe ihe wà nehe. Ni amo nueraha pixik kwaw heremaihu a'e ywy wi a'e wà nehe. Ihe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e pezar aze'eg kwez kury. *Upaw.*

OPAXI

1 Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u ko uze'eg Enom ywy rehe har Opaxi her ma'e pe a'e.

Tupàn uzepyk Enom ywy rehe har wanehe

Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e omono kar amo uze'eg heraha har ywy nànan a'e. Urenu ize'eg awer ure.

Nezewe i'i a'e.

— Pezemuàgà'ym nehe. Xiàmàtry'ym putar Enom ywy rehe har zaha nehe, i'i a'e.

2 Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e umume'u ko uze'eg Enom ywy rehe har wanupe.

— Apumuigo kar putar teko ikàg 'ym ma'e romo ihe nehe.

Ni amo nuzeruze'eg kwaw penehe a'e wà nehe.

3 Peneko wera'u haw hemu'em peme. Peiko itakwaruhu wapupe, 'a pe ywytyr apyr.

A'e rupi peze'eg pezeupepe nezewe.

— Ni amo nupuner kwaw zanereitykaw rehe xe a'e wà.

Nupuner kwaw zanezuka haw rehe xe a'e wà, peze peiko.

4 Aze pewewe ywate wiràhu ài nehe, aze pezapo penaity zahytata wainuinuromo nehe, ihe apuityk putar a'e wi ihe nehe.

5 Aze imunar ma'e uhem pyhaw wà, xo wemimutar zo weraha wà.

Aze amo opo'o uwà, tuweharupi wezar amo uwà i'yw rehe.

Peàmàtry'ymar pemumaw putar a'e wà nehe.

6 Teko Enom izuapyapyr wà. Amo imunar pema'e rehe upaw rupi wà. Weraha penemetarer upaw rupi wà no.

7 Pemyrypar uzeapo peàmàtry'ymar romo wà.

Pemona kar peiwy wi wà.

Kwehe mehe pezapokatu peze'egaw amo teko wanehe we zeàmàtry'ym 'ymaw imume'u pà. Nezewe rehe we a'e teko upyhyk peiwy pewi wà.

Pemyryparete umume'u ikatu 'ym ma'e peme wemiapo ràm uzeupeupe wà.

— Enom izuapyapyr wiko iranaiw ma'e romo wà, i'i peme wà.

8 Nezewe i'i Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e kury.

— Azepyk putar Enom wanehe amo 'ar mehe ihe nehe.

A'e 'ar mehe azuka putar ma'ekwaw katu har Enom wainuromo har upaw rupi ihe wà nehe.

Naheta kwaw ni pitài teko ma'e kwaw katu har waiwy rehe wà nehe.

9 Zauxiapekwer Temà tawhu pe har uryryryryz putar ukyze haw wi a'e wà nehe. Zauxiapekwer zeàmàtry'ymawhu pe oho ma'e umàno putar wà nehe. Amo uzuka putar wà nehe.

**Enom ywy rehe har wanemiapo
kwer ikatu 'ym ma'e**

- 10 Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uze'eg teko Enom ywy rehe har wanupe kury.
— Pepuraraw kar ma'erahy penywyr wanupe. Pezuka amo pe wà no.
Zako izuapyapyr romo wanekon wà. A'e rupi apuzuka kar putar ihe nehe. Iaiw paw oho putar penupi tuweharupi nehe.
- 11 Zauxiapekwer weityk ukenuhu Zeruzarez pe har wà.
Wixe tawhu pupe wà. Weraha ikatu ma'e paw wà. Weraha temetarer paw wà no.
A'e ma'e iapo mehe napezekaiw kwaw penywyr Izaew wanehe. A'e zauxiapekwer amo ae ywy rehe har omomor ita ma'e papar haw hereko har wà,
a'e ma'e wemipyhyk kwer izar ràm romo hexakaw rehe wà.
A'e ma'e iapo mehe,
pezapo nezewegatete pe no.
- 12 Penurywete a'e 'ar mehe iaiw paw penywyr Zuta wanehe i'ar awer rehe. Na'ikatu kwaw penurywete awer ihewe. A'e zauxiapekwer uzuka Zuta ywy rehe har tetea'u wà. Peme'e a'e ma'e rehe penurywete pà.
Na'ikatu kwaw penurywete awer ihewe. Pepuka wanehe ma'erahy ipuraraw mehe.
Na'ikatu kwaw pepuka awer ihewe.
- 13 Peixe Zeruzarez tawhu pupe heremiaiuhu waneityk mehe. Na'ikatu kwaw ipupe peneixe awer ihewe.
Penurywete a'e iaiw paw wanehe i'ar mehe. Na'ikatu kwaw penurywete awer ihewe.
Zauxiapekwer weityk Zuta ywy rehe har wà. Peraha wama'e wanuwi a'e 'ar mehe. Na'ikatu kwaw wama'e heraha awer ihewe.

- 14 Amo 'ar mehe pepyta pe iza'akaw pe. Amo Zuta uzeagaw uzàn pà wà. Pepyhyk pe wà, wazuka pà wà. Pemono umàno 'ym ma'e kwer uzàn ma'e pe wà, waàmàtyry'ymar wanupe pe wà. Iro penemiapo kwer ihewe.

Ywy rehe har paw wanehe uzepyk àwàm

- 15 Nezewe uze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e.
— Amo 'ar mehe amume'u putar teko paw wanemiapo kwer ihe nehe. Azepyk putar ikatu 'ym ma'e wanehe nehe. A'e 'ar uhem etea'i.
Pe Enom izuapyapyr wà. Pemekuzar putar iaiw ma'e penemiapo kwer nehe.
Pezapo iaiw ma'e amo wanupe. A'e rupi amo teko uzapo putar iaiw ma'e peme nezewegatete a'e wà nehe no.
- 16 Teko uzepyk heremiaiuhu wanehe heywytyr ikatu ma'e rehe wà. A'e rupi azepyk wera'u putar teko a'e ywy huwake har wanehe ihe nehe no.
Azepyk putar wanehe nehe. A'e re ukàzym putar wà nehe.

Izaew heta wakàgaw a'e wà kury

- 17 Uze'eg Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e kury.
— Ywytyr Xiàw ihewe imonokatu pyrer rehe amo teko uzepyro putar wà nehe.
Teko Izaew ywy rehe har upyhyk wi putar ywy heremimono kwer wà nehe.
- 18 Teko Zuta ywy rehe har a'e wà nehe, teko Izaew ywy rehe har a'e wà nehe no, nuzawy kwaw tata a'e wà nehe. Tata wapy ka'akyr a'e.
Nezewegatete Izaew umumaw putar Ezau izuapyapyr wà nehe. Ni pitài Enom izuapyapyr nuzepyro kwaw wanuwi wà nehe.
Ihe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e aze'eg kwez ihe kury.

19 Izaew izuapyapyr Zuta ywy kwarahy ihemaw awyze har kutyr har weityk putar Enom ywy rehe har wà nehe. Teko Zuta rehe har ywytyr heta 'ymaw rehe har upyro putar Piri ywy rehe har waiwy wà nehe. Izaew upyro putar Eparai waiwy wà nehe. Upyro putar Xamari wà nehe no. Teko Mezàmi izuapyapyr upyro putar ywy pehegwer Zireaz pe har a'e wà nehe no.

20 Izaew uivy wi muitea'u heraha pyrer uzewyr putar wà nehe. Upyro putar ywy pehegwer Peni pe har a'e wà nehe. A'e ywy

oho Xarepita tawhu kwarahy heixe haw awyze har kutyr har pe. Zeruzarez wi heraha pyrer Xeparaz pe wiko ma'e uzewyr putar wà nehe no. Upyro putar ywy Zuta ywy rehe har kwarahy ihemaw awyze har kutyr har wà nehe no.

21 Tupàn hemiaihu a'e wà, wàmàtry'yymar waneityk arer a'e wà. Uzeupir putar Xiàw ywytyr rehe wà nehe. Upyta putar a'e pe teko Enom wanuwihaw romo wiko pà wà nehe. Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wiko putar wanuwihawete romo a'e nehe. *Upaw*

ZON

Zon uzàwehem oho Tupàn wi

1 ¹ Amo 'ar mehe Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e uze'eg Zon Amitaz ta'yr pe a'e kury.

2 — Ezemuàgà'ym nehe. Eho tawhu Nin her ma'e pe nehe. Emume'u a'e pe har wanemiapo kwer iaiw ma'e eho wanupe nehe. Ta'e wakatu 'ymaw imume'u haw uhem heapyakwar pe xe, i'i izupe.

3 Uzemuàgà'ym Zon a'e kury. Nuwerezar kwaw Tupàn ze'eg. Uzàwehem oho izuwi, Nin kutyr 'ym wata pà. Wezyw oho Zop tawhu pe. Wexak amo kanuhu a'e pe no. Oho etea'i iko 'ar mehe Epàn ywy kutyr a'e. Omono wemetarer kanuhu izar pe wata àwàm hekuzaromo. Wixe kanuhu pupe. Iho wer kanuhu heruata har wanupi Epàn pe. Iho

wer muitea'u Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e wi. **4** Tupàn umur kar ywytu wakutyr kury. Uhua'u ykotokaw yryhu rehe har. Iaiw ywytu. — Uzeka putar kanuhu umyter pe nehe, i'i ipupe har wà. **5** Awa kanuhu heruata har ukyze katu wà kury. — Urepytywà pe nehe, i'i wà. Pitàitàigatu uze'eg uzar tupàn ua'u pe wà. Uzypyrog ma'e imomor pà yryhu pe wà, kanuhu imupiru kar wewera'i pà wà. A'e 'ym mehe wezyw Zon kanuhu ipupy iwype har pe. U'aw a'e pe uker katu pà.

6 Kanuhu heruata har wanuwihaw wexak Zon a'e pe iker mehe. Uze'eg izupe. — Māràzàwe tuwe ereker iko. Epu'àm Tupàn nezar pe zanepytywà àwàm henoz pà nehe. Aze ru'u zanepuhareko putar nehe. Aze ru'u nazanemumàno kar kwaw nehe, i'i izupe.

7 Uze'eg kanuhu heruata har uzeupeupe wà. — Ximomor ita'i ma'e papar haw hereko har ko iaiw paw herur har hexaexak pà nehe, i'i uzeupeupe wà. Omomor ita'i wà. Uzexak kar Zon her wanupe kury. **8** Na'e upuraru hehe wà. — Mo uzapo kar ko iaiw paw zanewe. Ma'e erezapo iko xe urerehe we. Ma'e wi erezur. Ma'enugar ywy rehe har romo ereiko, i'i izupe wà.

9 — Aiko Emerew romo ihe. Amuwete Tupàn Tuweharupi Wiko Ma'e ywak izar ihe. Uzapo yryhu a'e. Uzapo ywy a'e no, i'i wanupe.